

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

استان گلستان، شهرستان گرگان، موسسه علمیه عالی الزهرا (سلام الله عليها)

عنوان:

بررسی تطبیقی فقهی مستندات وضو

بین شیعه و اهل سنت

استاد راهنما:

حجت الاسلام و السلمین دکتر غلامرضا گلچین راد

نگارنده:

اشرف قانع زارع

سال تدوین

۱۴۰۲

الحمد لله رب العالمين

خواهران

مرکز مدیریت حوزه های علمیة خوارهران

تحمیدیه

سپاس و ستایش خدای عزوجل که آثار قدرت او بر چهره ی روز روشن و تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمر و فرصتی بر ما عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ، وَبُعْدَ الْمَعْصِيَةِ، وَصِدْقَ النِّيَّةِ وَعِرْفَانَ الْحُرْمَةِ وَأَكْرَمِنَا بِالْهُدَى وَالِاسْتِقَامَةِ، وَسَدِّدْ أَلْسِنَتَنَا بِالصَّوَابِ وَالْحِكْمَةِ، وَأَمْلَأْ قُلُوبَنَا بِالْعِلْمِ وَالْمَعْرِفَةِ، وَطَهِّرْ بُطُونَنَا مِنَ الْحَرَامِ وَالشُّبْهَةِ، وَاكْفُفْ أَيْدِينَا عَنِ الظُّلْمِ وَالسَّرِقَةِ، وَاغْضُضْ أَبْصَارَنَا عَنِ الْفُجُورِ وَالْخِيَانَةِ، وَاسْدُدْ أَسْمَاعَنَا عَنِ اللَّغْوِ وَالْغِيْبَةِ، وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ عُلَمَائِنَا بِالزُّهْدِ وَالنَّصِيحَةِ، وَعَلَيَّ الْمُتَعَلِّمِينَ بِالْجُهْدِ وَالرَّغْبَةِ، وَعَلَيَّ الْمُسْتَمْعِينَ بِالَاتِّبَاعِ وَالْمَوْعِظَةِ، وَعَلَيَّ مَرْضَى الْمُسْلِمِينَ بِالشِّفَاءِ وَالرَّاحَةِ، وَعَلَيَّ مَوْتَاهُمْ، بِالرَّأْفَةِ وَالرَّحْمَةِ؛ وَعَلَيَّ مَشَايِخِنَا بِالْوَقَارِ وَالسَّكِينَةِ، وَعَلَيَّ الشُّبَّابِ بِالْإِنَابَةِ وَالتَّوْبَةِ، وَعَلَيَّ النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَالْعِفَّةِ، وَعَلَيَّ الْأَغْنِيَاءِ بِالتَّوَّاضُعِ وَالسَّعَةِ، وَعَلَيَّ الْفُقَرَاءِ بِالصَّبْرِ وَالْقَنَاعَةِ، وَعَلَيَّ الْغُزَاةِ بِالنَّصْرِ وَالْغَلَبَةِ، وَعَلَيَّ الْأَسْرَاءِ بِالْخُلَاصِ وَالرَّاحَةِ، وَعَلَيَّ الْأُمَرَاءِ بِالْعَدْلِ وَالشَّفَقَةِ، وَعَلَيَّ الرُّعِيَّةِ بِالْإِنْصَافِ وَحُسْنِ السَّيْرِ، وَبَارِكْ لِلْحُجَّاجِ وَالزُّوَّارِ فِي الزَّادِ وَالنَّفَقَةِ، وَأَقْضِ مَا أَوْجِبْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، بِفَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ .

تقدیم به

در کمال افتخار و امتنان این اثر را به روح ملکوتی پدر و مادرم که با تمام وجودشان چگونه زیستن را به من آموخته اند. به اساتید فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند و به آنان که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه ی راهم بود.

- ۱۵-المعدی، عبدالرحمن بن ناصر، تفسیر راستین، مترجم محمد گل کمشادزهی، انتشارات احسان، ۱۳۸۷.
- ۱۶-ایوبی نیا، خالد، صحیح مسلم، انتشارات حسینی اصل، جلد ۱، ۱۳۹۳.
- ۱۷-باقریان ساوری، احمد، آیات الاحکام، انتشارات بوستان کتاب قم، ۱۳۸۹.
- ۱۸-بحرینی، سید مجتبی، لباس نادوخته نماز بی حمد و سوره، ناشر مرکز فرهنگی انتشارات میز، تهران، ۱۳۷۹.
- ۱۹-بخاری، محمد بن اسماعیل، صحیح بخاری، انتشارات شیخ الاسلام احمد جام، جلد ۱، ۱۳۹۱.
- ۲۰-بستانی، فواد افرام، مترجم مهیار رضا، فرهنگ ابجدی، انتشارات اسلامی، تهران، ۱۳۷۵ ق ش.
- ۲۱-بلندشهری، مولانا عاشق الهی، سیمای فقه حنفی، مترجم مولوی یار محمد امراء، انتشارات شیخ احمد الاسلام احمد جام، ۱۳۸۹.
- ۲۲-بندر ریگی، محمد، انتشارات اسلامی، چاپ پنجم، جلد ۱، تهران، سال ۱۳۸۴.
- ۲۳-تیجانی تونسسی، سید محمد، اهل سنت واقعی، انتشارات بنیاد معارف اسلامی، ۱۳۹۰.
- ۲۴-جبران، مسعود، مترجم رضا انزابی نژاد، فرهنگ الفبایی الرائد، جلد ۲، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۸۰.
- ۲۵-جوادی آملی، عبدا...، اسرار عبادت، چاپ سوم، انتشارات الزهراء، ۱۳۷۰.
- ۲۶-حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، موسسه آل البيت لاحیاء التراث، قم، ۱۳۶۷.
- ۲۷-حسن دیوبندی، محمود، تفسیر کابلی، مترجم مولانا، انتشارات احسان، ۱۳۸۵.
- ۲۸-خداپرستی، فرج ا...، فرهنگ حاضر، انتشارات فرهنگ معاصر، ۱۳۸۵.
- ۲۹-دیلمی، حسین، هزار و یک کلمه درباره نماز، انتشارات حرم، قم، ۱۳۸۵.
- ۳۰-رضایی اصفهانی، محمد علی، کتابخانه دیجیتال نور (نسیم حیات)، چاپ دوم، قم، انتشارات نسیم حیات، ۱۳۹۱.
- ۳۱-رضوانی، علی اصغر، دفاع از تشیع و پاسخ به شبهات، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، چاپ دوم، ۱۳۸۶.

- ۳۲- سابق، سید، مترجم محمود ابراهیم، فقه السنه، انتشارات آراست، چاپ سوم، ۱۳۹۳.
- ۳۳- سابق، سید، مترجم محمود ابراهیم، فقه السنه، انتشارات مردم سالاری، چاپ سوم، ۱۳۹۳.
- ۳۴- سبجانی، جعفر، گزیده راهنمای حقیقت، موسسه فرهنگی هنری مشعر، ۱۳۹۰.
- ۳۵- سکهروی، مولانا عبد الرؤوف، صحیح مسلم، انتشارات احمد جام، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۵.
- ۳۶- سیوطی، جلال الدین، منشور سیوطی، انتشارات مکتبه آیت ا... مرعشی نجفی، جلد اول، قم.
- ۳۷- صابونی، محمد علی، صفوه التفاسیر، جلد اول، نشرات احسان، ۱۳۸۶.
- ۳۸- صالحی، عبد...، شناخت شیعه، انتشارات ریحانه پیامبر، قم، چاپ دوم، ۱۳۸۵.
- ۳۹- طاهری، احمد علی، وضوی پیامبر اعظم (علیه السلام)، بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۷.
- ۴۰- طبرسی، محمد بن جریر، تفسیر ابن جریر طبرسی، انتشارات توس، جلد اول، تهران، ۱۳۵۶ هـ.ش.
- ۴۱- طبرسی، ابو علی الفضل بن حسن، مجمع البیان، جلد ۹، انتشارات دار الاحیاء التراث العربی، بیروت.
- ۴۲- طوسی، ابو جعفر محمد بن حسن، تهذیب الاحکام، جلد اول، انتشارات دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۴ ش.
- ۴۳- طوسی، ابو جعفر محمد بن حسن، استبصار فیما اختلف من الاخبار، محقق و مصحح موسوی خراسانی، جلد اول، دار الکتب الاسلامی، تهران، چاپ اول، ۱۳۹۰.
- ۴۴- عباسی نژاد، محسن، قرآن و طب، انتشارات بنیاد پژوهش های قرآنی برکات، چاپ اول، ۱۳۸۸.
- ۴۵- عبدالباقی، محمد فواد، اللولو و المرجان، مترجم ابوبکر حسن زاده، انتشارات احسان، چاپ ۵، جلد اول، ۱۳۹۳.
- ۴۶- عمید، حسن، فرهنگ عمید، انتشارات موسسه امیر کبیر، ۱۳۷۵.

- ۴۷- عطیه، مقاتل، موتمر علماء بغداد، جلد اول، مترجم امیر حسین کامل نواب، موسسه اعلمی، بیروت، ۱۴۲۳ ق.
- ۴۸- عطیه، مقاتل، موتمر علماء بغداد، جلد اول، مترجم امیر حسین کامل نواب، انتشارات شاملو، ۱۳۹۱.
- ۴۹- عمر ملازهی، مولانا محمد، تفسیر تبیین الفرقان، جلد ششم، انتشارات احمد جام، ۱۳۹۱.
- ۵۰- عویظه، محمد، فقه جامع بانوان، انتشارات احسان، چاپ سوم، ۱۳۹۴.
- ۵۱- فاکر میبدی، محمد، بازپزوهی آیات فقهی قرآن، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۵۲- فیروز آبادی، محمد بن یعقوب، صحاح اللغة، تاج العروس و لسان العرب، جلد سوم، بیروت، ۱۹۸۰ م.
- ۵۳- فیض کاشانی، محسن، محجه البیضاء، انتشارات اسلامی، جلد اول، چاپ دوم، قم، ۱۴۱۷ ق.
- ۵۴- قاروبی تبریزی، حسن، النضید، انتشارات نهانندی، جلد اول.
- ۵۵- قربانی لاهیجی، زین العابدین، تالار بانوان تفسیر جامع آیات الحکام طهارت و صلاه، جلد اول، انتشارات نشر سایه، قم، ۱۳۷۴.
- ۵۶- قرضاوی، علامه یوسف، دیدگاه های فقهی معاصر، ترجمه احمد نعمتی، انتشارات احسان، تهران، ۱۳۸۹.
- ۵۷- کرمی فریدنی، علی، نهج الفصاحه، انتشارات حلم، چاپ اول، قم، ۱۳۸۵.
- ۵۸- کلینی رازی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، روغ کافی، جلد اول، انتشارات قدس، ۱۳۹۴.
- ۵۹-.....، مالک بن انس به روایت یحیی بن یحیی لشی، ترجمه الموطاء، انتشارات حسینی اصل، مصحح خلیل مامون شیما.
- ۶۰- مجلسی، محمدباقر بن محمد تقی، تحف الاثار تلخیص بحار الانوار، موسسه شمس الضحی، انتشارات کتاب نسیان، تهران، ۱۳۸۸.

- ۶۱- مجلسی، محمدباقر بن محمد تقی، بحار الانوار، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، تهران، ۱۳۸۶.
- ۶۲- مروج، حین، اصطلاحات فقهی، انتشارات بخشایش، قم، ۱۳۷۹.
- ۶۳- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۵۱.
- ۶۴- معین، محمد، به اهتمام عزیز الله علی زاده محمود نامی، فرهنگ فارسی معین، انتشارات نامن، ویراستار زهرا اسفندیاری شیما جراحی، ۱۳۸۹.
- ۶۵- مغنیه، محمد جواد، الشیعه فی المیزان، انتشارات دار الکتب اسلامی، چاپ چهارم، قم، ۱۴۲۹ هـ. ق.
- ۶۶- مغنیه، محمد جواد، فقه تطبیقی مذاهب پنجگانه، انتشارات جهاد دانشگاهی، ترجمه کاظم پور جوادی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۶۷- محمدی ری شهری، محمد، حکمت نامه پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) انتشارات دارالحديث، قم، ۱۳۸۶.
- ۶۸- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، جلد پنجم، انتشارات دارالحديث، قم، ۱۳۸۶.
- ۶۹- موسوی، سید محسن، نهج الفصاحه، انتشارات خاتم الانبیاء، چاپ دوم، اصفهان، ۱۳۷۵.
- ۷۰- میرباقری، سید ابراهیم، مکارم الاخلاق، انتشارات فراهانی، جلد اول.
- ۷۱- ندوی، مولانا شیخ الرحمن، فقه مسیر بر مذاهب الامام الاعظم ابی حنیفه بخش عبادت، انتشارات احمد جام، ۱۳۸۲.
- ۷۲- نراقی، ملا محمد بن ابی ذر، تحفه رضویه، انتشارات بوستان کتاب، ۱۴۲۹ ق.
- ۷۳- نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، جلد اول، مکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۸۲.
- ۷۴- نوری، علی، کلیات فقه اسلامی، جلد اول، انتشارات یاقوت، ۱۳۸۳.
- ۷۷- حاکم نیشابوری، مستدرک علی الصحیحین، ۳۷۳ ق، انتشارات دار الاشرف، بیروت-لبنان.
- ۷۸- وحیدی، محمد، احکام و روح نماز، قم، بوستان کتاب، چاپ هشتم، ۱۳۹۲.
- ۷۹- هادی، حجت، قرآن در آئینه احکام، انتشارات تبلیغات اسلامی، چاپ اول، بهار ۱۳۷۵.

- ۸۰- همدانی، علی اصغر، نماز ستون دین اسلام، چاپ دوم، انتشارات مفتون همدانی، تهران، ۱۳۹۵.
- ۸۱- احمد محمد شاکر، محمد بن عیسی، مترجم: محمدرضا رخشانی، سنن ترمذی، جلد ۵، موسسه انتشارات حسینی، ۱۳۹۹.
- ۸۲- حافظ ابو داوود سلیمان بن اشعث سجستانی، سنن ابی داوود، جلد ۱، چاپ ۱، ۱۴۲۰ ق یا ۱۹۹۹ م.
- ۸۳- محمد ابن ماجه، سنن ابن ماجه، جلد ۱، دار الجیل، بیروت، ابنان، ۱۴۱۸ ق یا ۱۹۹۸ م.
- ۸۴- احمد بن محمد بن حنبل بغدادی، مسند ابن حنبل، جلد ۹، بیروت، ۱۹۸۵ م.
- ۸۵- ابو یعلی الموصلی، مسند ابی یعلی الموصلی، جلد ۴، موسسه علوم قرآن، بیروت، ۱۴۰۸ ق.
- ۸۶- ابوبکر بیهقی، السن الکبری، بیهقی، جلد ۱، دارالفکر، ۱۴۲۴ ق.